REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 7. Brașov, Joi 10 (23) Ianuarie 1908.

Articolul lui Björnson din revista „März“.

Revista „März“ din München, care a apărut eri 21 l. c. publică articolul marelui poet norvegian **Björnstjerne Björnson**, în care acesta arată cum își închipuește viitorul în *cestiunea naționalităților din Austro-Ungaria.*

Lăsăm să urmeze în întregime amintitul articol după raportul telegrafic al ziarului „Universul“. Björnson scrie:

„In cele ce urmează, nu am să vorbesc despre toți factorii cari au condus în 1867 Ungaria, la relativa ei independență. Aceștia au numai un interes istoric. Vreau numai să arăt că oamenii de stat austriaci, cari gândeau că se vor putea sluji de Maghiari, ca de o pavăză contra panslavismului, s'au înșelat.“

„Maghiarii au fost totdeauna un popor prea fantastic, cu prea puțină stăpânire de sine. In loc să facă din concetățenii lor un zid de apărare contra panslavismului, au silit pe Slavi să se îndrepte cătră panslavism, iar pe celelalte popoare înrudite cu cele din țările vecine și le-au făcut dușmane. Dar intenția Ungurilor nu e nici decum să fie un scut pentru Germani; pe aceștia îi urăsc tot atât ca și pe Slavi. Gândul lor e ca să dăinuiască o nouă Turcie la porțile Vienei. Așa ceva nu-și puteau închipui cârmuitorii Austriei, în anul 1867; nu se puteau gândi la un lucru imposibil, că Maghiarii vedeau în concetățenii lor un fel de material de fabricat, bun pentru fantezia creațiunei lor.“

„Dar când au putut vre-odată Maghiarii să deosebească posibilul de imposibil? In sfârșit arta lor de a domni a deșteptat, ori și unde e cunoscută, resens.“

„Dar resensul acesta nu este încă atât de puternic, ca să conducă la fapte. Aceasta vine de acolo că mulți dintre noi trăim încă în tradițiunea romană despre „stat“ și organizarea statului. Totul trebue să fie subordonat unei mașini, mașina statului; cu cât lucrurile și oamenii vor putea fi înfățișați mai simplu, mai „uniformați“, cu atât va fi mai ușor.“

„Această învechită concepție este un dușman al drepturilor omului. Asta vine ca și cum Europa n'ar fi trecut prin perioada de luminare a secolului al XVIII, nici revoluția franceză n'ar fi trăit'o, ca și când statele libere americane n'ar exista și nici confederația popoarelor elvetice. Da! întocmai ca și când noțiunea de „bună voie“ (Freiwilligkeit) n'ar fi descoperită.“

„Gândul de a întrebuința constrângerea și mijloacele de constrângere pentru uniformizarea spiritului cu ajutorul unor sclavi slujbași (ca în Polonia prusiană și în Ungaria) ne întoarce îndărăt, la punctul de unde am plecat: că Maghiarii ar fi trebuit să fie un scut contra panslavismului.

„Dar oare mai poate fi ținut panslavismul ca o mare primejdie, cum era socotit, pe vremuri, de mulți, cum și astăzi mulți îl socotesc? Noi am trecut prin multe, care ne pot servi drept pildă. Cât de primejdios părea, în timpul său, panitalianismul, nu numai pentru biserica catolică, ci și pentru Austria, care nu mai putea să existe, dacă ar fi trebuit să dea pătratul ei întărit din Lombardia și Veneția! — A fost silită să-l dea, și totuși trăește—tot așa ca și biserica catolică.

„Dar pangermanismul! Acela era și mai periculos! căci el amenința echilibrul Europei, care pe atunci era ceva sfânt“.

„Dar și aci primejdiile se arătară ca închipuite, în afară de faptul că a mers din rău în mai rău. Au dat alte rezultate, unificarea Italiei și a Germaniei și au schimbat preponderențele, dar cine ar dori reîntoarcerea stărei de mai de mult?“

„Putem fi siguri, că panslavismul e o forță naturală, tot atât de tare ca și cele de mai sus, și că toate încercările de a-l împiedeca — chiar când ar fi fost câtva timp fericite — trebuiau să conducă la o mai puternică și victorioasă rupere a piedecilor.“

„Aceasta va putea face unor popoare chiar multă bucurie și la aceasta se adaugă noile posibilități ale Rusiei care sunt fără margini“.

„Și de ce oare trebue să fie împiedecat? Aci e deosebirea, că o parte din popoarele slave sunt amestecate printre cele germane, și căutarea originilor ar fi și mai periculoasă“.

„Dar tocmai aceasta poate să ne dea siguranță că Germanii vin în această mișcare cu toată prietenia și frăția“.

„Infrățirea spirituală a Slavilor crește tot mai tare și ea are deja urmări foarte întinse în cercurile politice; totuși cum are să se desvolte politicește, aceasta este încă îndoelnic“.

„Nu este însă îndoială că depinde de Germani, ca popoarele slave, care acum fac parte din Austria, să rămână ca atare, în loc să se unească cu frații lor, prin răsboiu și pustiire“.

„Dacă Germanii le vor lăsa libera întrebuințare a limbei lor și vor împărți cu ei toate drepturile și bunurile cari sunt propietatea strămoșească a unui popor cu totul cult, fără a lua în seamă naționalitatea sau persoana, atunci nu mai e nici o îndoială că ei vor rămânea mai bine acolo unde sunt. Am pus întrebări tuturor popoarelor slave din Austria și am primit dela toate același răspuns. Deci totul atârnă de Germani, mai cu samă dacă toate popoarele teutonice, printr'o hotărâre comună, își propun ca țintă asigurarea păcei lumei întregi, atunci în viitor Slavii îi vor urma cu credință. Atunci cade dela sine însăși orice țanțoșie, orice gelozie, toată micimea de suflet pe care actualele relațiuni le-a dat la lumină și Slavii ei singuri vor căuta o limbă colectivă pentru afacerile lor, în vederea unei conlucrări fățișe, o viață comună. Limba germană va deveni colectivă pentru toată Europa centrală.

„Cu chipul acesta s'ar ajunge la starea din America. Toate limbile s'au furișat acolo, toate au găsit acolo cea mai mare libertate și acolo, din motivele de mai sus, s'au contopit în limba engleză. Eu nu pot pricepe cum femeile și bărbații austriaci, dacă mai cu seamă se gândesc la un viitor fericit pentru urmașii lor, pot să aibă un alt ideal decât acesta. In ori ce caz, acesta trebue să fie idealul tuturor iubitorilor de pace. Fie ca, pentru stabilirea lui să se străduiască toți; fie ca curajul și devotamentul tuturor să fie de bun exemplu“.

„Insă cu toții știm că sunt mai multe alte greutăți de învins, decât acele ale limbei, căci noi am călcat strâmb dela început, punând piciorul pe concepția medievală despre stat, care este un așezământ de uniformizare și de constrângere și numai când o domnie atât de mare ca a limbei s'ar desface de el, atunci se va face lumină deplină în toate privințele.“

„Concepția nouă de stat, concepție care spune, că aceasta e o alianță între egali și că această alianță se întemeiază pe legi făcute de ei pentru apărarea independenței și condițiunilor de muncă pentru toți membrii ei, această modernă concepție oferă o viață mai demnă decât cea veche, ea înlătură greutăți pe care cea veche le făcea mai mari.

„Dar nu e treaba mea să stărui mai mult asupra acestor lucruri; ci trebue să mă mărginesc a le spune că marea federație a popoarelor austriace nu poate să ajute cu nimic nefericiților frați și surori din Ungaria, cât timp ea însăși nu e bine unificată. Cât timp supărarea nu va face loc desperărei atât timp ea nu va conduce la fapt; la care fapt? La răsboiu? nu, căci și morala păcei are mijloacele ei, și acestea conduc mai sigur și mai folositor la țintă, decât acelea ale moralei răsboiului.

„Dacă ungurii nu vor da tuturor concetățenilor lor aceleași drepturi și libertate de limbă, va veni ziua — de aceasta sunt atât de sigur, cum sunt sigur că o scriu, — în care toate popoarele împrejmuitoare o să rupă legăturile cu ei, îi vor boicota, până când ei se vor căi și se vor rușina. Asta poate să se întâmpie cu intervenirea statului, dar și fără ea; însă are să se întâmple într'o bună zi.... Despre aceasta puteți fi siguri!

Marea întrunire a partidului național român. Sub titlul acesta semioficiosul »Keleti Ertesitő«, publică următorul comunicat: »Partidul național român a ținut în zilele de Duminecă și Luni la Budapesta o mare întrunire, la care au luat parte pe lângă deputații români, aproape toți membrii comitetului partidului național român și bărbații de încredere din ținuturile locuite de Români. Desbaterile au fost conduse de d-l George Popp de Băsești. Obiectul consfătuirei a fost *organizarea partidului* în țară. După lungi și amănunțite desbateri s'a decis organizarea partidului și începerea acțiunei de organizare. In scopul acesta se va alege un comitet central executiv și se vor nomina bărbați de încredere în fiecare cerc și comitat«.

»După terminarea întrunirei partidului național, membrii clubului naționalist dietal s'au întrunit la o consfătuire, la care au participat, cu excepția deputaților radicali sârbi, toți membrii clubului, prezenți în Budapesta. Desbaterile s'au ocupat exclusiv de atitudinea partidului față de plănuita *revizuire a regulamentului camerei.* Toți oratorii s'au declarat în contra modificărei regulamentului și a intențiunilor, cari au dat naștere acestui plan. Nu s'a luat însă o hotărâre definitivă, pentrucă se așteaptă până când textul modificărei regulamentului camerei va fi prezentat parlamentului«.

Insuflețirea poporului nostru pentru școala confesională. Au mai urcat salarul învățătorilor confesionali comunele *Ticvaniul-mic, Ferendia* (comit. Caraș-Severin), *Deda, Râpa-superioară* (tractul Reghinului) și comuna *Leș.* Vrednice comune!

Măcelul dela Pănade.

Interpelațiunea deputatului **Dr. Iuliu Maniu**, făcută în ședința camerei ungare dela 18 Ian. st. n.

Dăm azi partea a II-a a interpelației:

Iuliu Maniu: Cât privește cazurile singuratice de răniri amintesc numai pe cele mai pregnante.

Soldații, cari mergeau cu căpitanul Rátky și locotenentul Hutiray în jos, au întrat întâiu de toate într'o stradă laterală, unde n'aveau nimic de căutat și aici în capătul ei la Nr. 307 și 308 un soldat au împuns peste poartă cu baioneta pe Pavel Lupean, care sta lângă poartă, rănindu-l la cap. Mai jos la Nr. 27 și 28 au întrat în curte și acolo au împuns cu baionetele pe femeia lui Teodor Ciupariu și pe fata lui, Mintia, și n'au plecat decât la intervenția adjunctului notarial Boros Filon care chemase un ofițer să-i oprească. (Sgomot.)

La Nr. 315 au forțat poarta din țâțâni, rupându-și unul baioneta. Au pătruns în curte și au vulnerat acolo pe Zaharie Augudean, fie fie-sa Zoița și pe doi băieți ai săi.

Afară de aceasta, George Zeriești și soția sa Maria, proprietara casei Nr. 326, auzind că afară este sgomot și că pruncii sunt în stradă, s'au dus să caute copiii. Femeia a găsit pe unul dintre copii, în vârstă de 3 ani, l'a luat în brațe și a plecat cu el. Pe drum, George Zeriești a îndemnat'o să grăbească, căci îi vedea pe honvezi apropiindu-se. N'au reușit să scape însă, ci pe G. Zeriești honvezii *l'au străpuns de a rămas grămadă*, iar pe femeia au isbit'o cu atâta putere de poartă, că i-a căzut din mână copilul; au străpuns'o apoi în burtă și în coasta dreaptă așa, că după cum voiu dovedi cu certificat medical, fusese rănită de moarte. Văduva Maria Ameanu, proprietara casei Nr. 327, sora nevestei lui George Zeriești, a ieșit atunci să vadă ce se întâmplă cu familia sorei sale. A pățit însă aceeași nenorocire: după cum voiu dovedi cu certificat medical, și ea a fost străpunsă în abdomen și în coasta dreaptă.

Nagy György: Pe D-Ta ar trebui să te străpungă în burtă!

Președintele: Pentru această expresie îndrum la ordine pe deputatul Nagy György.

Iuliu Maniu: Este însă caz și mai tragic decât acesta. Ivan Borcea Sonicu a plecat de-acasă dela cealaltă margine de sat, cu carul, să-și aducă nutreț. A fost însă nenorocită ora plecării sale, pentrucă înaintea caselor Nr. 317 și 318 l'au ajuns soldații și pe el, care mergea în pace, un trâmbitaș de companie cu numele Sárdi l'a lovit de mai multe-ori cu sabia, l'a trântit la pământ, după cum a lovit și pe femeia Ana Boldiș, care se da jos din car și voia să fugă.

Martorii dovedesc, că soldații au întrat în grădinile cu porumb dela casele Nrii 392 și 393, de unde au scos pe femeia Sia Scorția și pe un idiot, Ioan Brașoveanu, cari fugiseră acolo de frică, și-i loviau într'una. Caracteristic că la cazul acesta a fost de față și căpitanul Rátky

Iuliu Maniu zice că spre a documenta că se ține strict de obiect și nu exagerează, va ceti certificate dela medici. Iată, on. Cameră, aci este certificatul despre rănirea Mariei Prăcilă. Este femeia care a dus în brațe copilul.

Nagy György: Cine l'a dat?

Iuliu Maniu: La dat dr. Rohonczy Bela, medic cercual în Blaj, un ungur, dar a'a subscris și Alexandru Pop, va să zică este un certificat demn de toată încrederea. (Aici citește certificate autentice dela medici).

M'am provocat la toate aceste atestate medicale pentru a dovedi, că de fapt, după socoteala omenească a medicilor, eram în fața unor răniri mortale, așa încât când am vorbit cu doctorul — nu numai cu cel din Blaj, ci și cu cel trimis de autorități la fața locului — acesta a zis că nu-i nici o nădejde ca oamenii aceștia să rămână în viață. E curată întâmplare, că n'au murit. Abstracție făcând de ceialalți, acești trei inși au rămas schilodiți pe toată viața și fără a mai putea munci. Dar nu numai aceștia au rămas răniți, ci și următorii:

1) Ioan Borcia, cantor, 2) Alexandru Poșa primar comunal, 3) Irimie Dogin, 4) Leonte Cipariu, 5) Valerie Cipariu, 6) Ioan Campian I. Augustin, 7) Pavel Lupean, 8) Ciugudean Miuța, 9) Irimie Anton, 10) Ioan Brașovean, 11) Sia Scortia, 12) Vasile Boariu, 13) Teodor Cipar, 14) Valerie Borcea, 15) Maria Dicoiu, 16) Maria Câmpian n. Zerieș, 17) Maria Zerieș n. Frățila, 18) George Zerieș, 19 Ioan Borcia sonica, 20) Ana Boldiș I. Ciuta, 21) Vasile Șarlea, 22) Ana Ciugudean, 23) George Ciugudean, 24) Ioan Ciugudean, 25) Alexa Marton, 26) Ioan Rațiu, 27) Petru Bràd, 28) Ioan Câmpian I. Gligor, 29) Demetriu Boldiș, 30) Leonte Cipariu I. Iacob, 31) Teodor Cipariu, Gidi, 32) soția acestuia și 33) Zoița Cipariu.

Așa dară 33 răniți, dintre cari 9 sunt femei și fete.

D. Maniu arată apoi pe baza mărturisirei notarului, că căpitanul Ratky și sub locotenentul Huttiray au plătit pagube din birt evaluate la 20 coroane și a citat mai mulți martori înaintea cărora numiții oficeri au zis, că faptele acelea honvezii le-au săvârșit după comanda lor. Despre signalul ce l'a dat căpitanul soldaților, sunt mai multe păreri. Trecând apoi la cestiunea despăgubirei zice:

In loc însă ca acești oameni păgubiți să fi căpătat vr'o despăgubire, în loc să le fi răsplătit cheltuelile farmaciei, și ale doctorului, se pomenesc cu câteva zile înainte de asta, că *autoritățile comunale pretind dela ei 810 cor. pentru doctor și 77 cor. 1 filer cheltuieli pentru farmacie*: dela unu Ioan Borcea — 443 cor., dela o altă femeie 154 cor.. dela al treilea 176 cor. și așa mai departe. Notarul comunal probabil va fi silit să dea pentru cheltuelile doctorilor și contul farmaciei cam 77 coroane.

Ori, on. Cameră nu e destul că acești oameni au fost maltratați ziua din partea honvezimei, a puterii noastre armate. (Contraziceri în partea stângă) fără nici un motiv, nu e destul că mereu îl sâcâie, ci le mai ia și micile averi ale acestor sărmani oameni, numai fiindcă au avut parte din marea onoare, să facă, cum am spus mai sus, cunoștința cu soldați si ofițeri.

Așa cred on. cameră, că asemenea lucruri nu se pot petrece într'un stat de drept. Incă nici în cazul, când această ciocnire s'ar fi întâmplat într'adevăr din vina oamenilor din sat, nici în cazul când s'ar putea presupune că nouă femei au început să se răsboiască cu o companie de honvezi, cu mâna goală și atunci, cred eu, că ar fi un lucru îngrozitor, dacă ar pretinde dela acești oameni cheltuelile pentru doctor și doctorii. E datoria visteriei militare ca să se restitue acestor oameni cheltuelile de doctori și doctorii (Aprobări la mijloc,) și să fie despăgubiți.

Aștept cu liniște răspunsul ce dl ministru va binevoi a-mi da. Guvernul și mai ales cel militar, e dator să se îngrijească ca să se restabilească ordinea legală: aceia cari sufăr să fie despăgubiți, iar cei păcătoși să fie pedepsiți în chip exemplar. Aceasta nu e o chestie izolată; și în *Cristian* s'a întâmplat un asemenea caz, la câteva săptămâni după Pănade, cu deosebirea că acolo într'adevăr au fost certe și revolte de cârciumă, ceeace aici nu s'a întâmplat. *Acolo de mult au fost pedepsiți vinovații, cari au făcut parte din armata comună.*

Ugron Gábor.: Fiind că au fost vinovați!

Maniu: Acolo de mult s'au făcut toți pașii, aicea nu s'a făcut însă nimic!

Ugron Gábor: Fiindcă n'au fost vinovați!

Jekelfalussy Lajos *ministru de honvezi*: cetește mai întâi telegrama ce a primit-o în 27 August a. tr. dela deputatul Maniu, asupra măcelului din Pănade și apoi spune, că »Tribuna« din Arad, căreia tot dep. Maniu i-a dat datele, a scris, că oficerii și soldații honvezi, măcelăresc un sat »valach«, zice că aceasta este un doliu național pentru Români; spune, că ar fi umflat lucrurile și le-ar fi descris mult mai grave, zicând între altele, că după toate acestea nu mai e modru, decât ca noi Românii să ne înarmăm, ca să ne apărăm în contra faptelor sălbatice ale honvezimii (strigări: așa informează străinătatea). Acest articol l'a scris »Tribuna«, pentru care i-am intentat proces de presă. Spune, că a dat ordin comandei districtului VI de honvezi, să facă cercetare; spune, că Borcia Ioan (cantorul) care ar fi fost puțin amețit de vin, a intrat în școală și s'a întâlnit cu căp. Rátky, (nu Jakab cum a zis Maniu în telegrama sa din greșală!)

Căpitanul a vorbit cu Borcia, ca oamenii să vină în curtea școalei, și să continue jocul acolo; mai târziu după ce s'au dus oamenii din curte, Borcia a intrat iară în școală; atunci căpitanul l'a provocat să iasă afară, Borcia depărtându-se, ar fi înjurat contra honvezilor, făcându-i zdrențoși, etc. și atunci l'au dat afară. In momentul când l'au alungat din curte s'au asvârlit de pe stradă cu pietri; au fost loviți de pietrii un sergent, un sublocotenent și un al treilea. Sublocotenentul a strigat către păzitorul de noapte, ce era pe stradă, să lovească pe cel ce a aruncat cu peatră. Acesta i-a și tras una, în momentul acesta s'a început bătaea pe stradă. Ca să pună capăt acestor bătăi s'a dus căp. Rátky între oameni. Intr'aceea s'au lățit spaime de tot felul; s'a zis că în cârciumă vor să ucidă pe 2 honvezi, ce se află acolo. In urma asta o parte din soldați s'au dus la cârciumă unde fiind ușa închisă, au spart ferestrile și au intrat pe acolo.

De altă parte în urma aruncăturilor cu pietrii, s'a lațit credința, că vor să bată pe oficeri, cari se aflau în localitatea școalei. In urma asta ca să-și apere pe oficeri, au năvălit spre școală. In timpul acesta s'au întâmplat și diferite vulnerări, dar nu în așa număr mare și nu numai din partea honvezilor. Fiindcă, mă rog de ertare, comisia investigatoare a fost la fața locului și întrebând pe oameni încoaci-încolo, aceștia n'au putut să spună, decât numai despre 3 honvezi, că au luat parte la bătae. Eu n'am fost la Pănade, citesc numai din actele oficiale, aceea că în total au fost pedepsiți 3 honvezi, pentru ușoare leziuni corporale. Așa e lucrul. Cu privire la cei grav răniți nu s'a putut constata prin cine au fost răniți, nu s'a putut dovedi prin ei nimic.

Maniu: A fost doară un batalion întreg.

Jekelfalussy: Un batalion are o mie de oameni și 1000 de oameni n'au fost toți acolo. (Mișcare în stânga.)

Spune mai departe ministru de honvezi, că până acum n'a cerut nimeni despăgubiri și dacă ar fi cerut-o sau ar cere-o visteria statului e datoare să acopere paguba. și respectivul care a cauzat vulnerarea. Pentru cinstiții locuitori din Pănade nu se poate urmări o procedură deosebită. care se contrariază cu legile țării. Cei 3 honvezi aflați culpabili au fost pedepsiți cum trebue. In ce privește întrebarea dep. Maniu, dacă e înclinat a pedepsi pe culpabili, ministru spune că ei sunt deja pedepsiți și că este greșită informația că ar fi numai în primul stadiu; ea s'a terminat prin pedepsirea celor trei, despre cari s'a putut dovedi, că de fapt s'au bătut.

Rog pe on. Cameră, să binevoiască a lua la cunoștință răspunsul meu. (Aprobări.)

Președintele: Doriți domnule deputat a răspunde?

Iuliu Maniu: Așa cred nimeni nu se va mira, că nu iau la cunoștință răspunsul d-lui ministru. Nu numai că nu-l iau la cunoștință, dar sunt dator să vi-o spun, că răspunsul d-sale, m'a atins foarte dureros. In ce privește acuza ce mi-se aduce de d-l ministru declar că n'am exagerat nimica. Tot ce am spus în telegramă este adevărat, afară de o eroare că n'am numit pe căpitanul Rátky ci pe căpitanul Jakab.

Ugron Gabor: Unde-s morții? (Sgomot).

Iuliu Maniu: Nici odată n'am vorbit de morți. Am amintit de răniri mortale, precum dovedesc certificatele medicale pe cari le-am cetit, că acele răniri au fost într'adevăr mortale, răniții nu s'au mai vindecat, dimpotrivă s'așteaptă și azi în orice clipă moartea lor.

Cât privește declarația domnului ministru, că n'a putut pedepsi decât trei honvezi, mărturisesc sincer, nu știu ce să-i răspund. D-sa zice, că d'aceea, fiindcă nu s'a putut dovedi individual cari dintre honvezi au rănit pe copii, femei și bărbați. Ce poftiți d-voastră, domnule ministru? Ca mulțimea de acolo să cunoască individual pe toți ofițerii și honvezii din acel batalion? Cei ce fugeau dinaintea baionetelor aceia nu se mai gândeau să ia seamă la frumoșii ochi ai domnilor ofițeri ori ai honvezilor. Fiecare soldat a fost îmbrăcat în acelaș mondur și dacă d-voastră investigați așa, cu acest cinism, (sgomot colosal. Președintele sună), atunci într'adevăr nu știu ce înseamnă ordinea de drept într'un stat.

Să-mi dați voie, domnilor, este îngăduit, este tolerabil din partea d-voastră, reprezentanți ai poporului, ca puterea armată, organizată a statului să săvârșească un astfel de atac asupra cetățenilor pacinici (Mișcare) fără ca d-voastră ori eu, să avem dreptul să chemăm la răspundere pe acel corp de armată, regiment, batalion, ofițer ori comandant care poartă răspunderea pentru armată?

Nagy Gyorgy: Pe cine să pedepsească dacă nu se poate dovedi?

Petö Sandor: Pe comandant. (Strigăte: Pe agitator! Sgomot. Președintele sună).

Iuliu Maniu: Se poate oare tolera într'un stat de drept, ca să fie constatat că prin armele soldaților au fost răniți 33 de oameni între aceștia 9 femei, despre cari nu se poate afirma că ar fi vrut să se ia la bătae cu ofițeri (Contraziceri), că ar fi vrut să se ia la bătae cu soldați, se poate tolera, ca integritatea corporală a 9 femei, a 33 de oameni să fie aruncată pradă puterii armate a statului, soldaților? (Sgomot) Este vre-un jurist în țara aceasta, în întreaga lume civilizată, care să primească punctul de vedere al domnului ministru?

Petö Sandor: Adevărat! Cheltuielile nu se pot pune în sarcina acelor oameni. (Sgomot. Președintele sună).

Iuliu Maniu: Am știut că acesta va fi răspunsul d-lui ministru, că oamenii au aruncat cu pietrii și că a fost o simplă bătae de stradă. Dar dovedesc prin martori că n'a fost nici o încăerare. N'a fost nici un soldat nici măcar sgăriat din partea cuiva.

Nagy György: Au rupt și o baionetă!

Iuliu Maniu: Da, s'a rupt și o baionetă, forțând din țâțâni poarta dela Nr. 313. (Sgomot.) Domnul ministru de honvezi spune că a fost nevoie de a apăra pe ofițeri. Dacă a fost nevoie de aceasta, de ce au rănit pe femei? Acelea doar n'au venit să atace pe ofițeri. (Sgomot și contestări. Președintele sună.)

Rog pe d-l ministru, să nu-mi i-a în nume de rău, dacă răspunsul său nu-l pot lua la cunoștință. Nu-l pot pentru motivul. că nu aflu de posibil, ca 33 de oameni să fie răniți din partea unui batalion de soldați, fără ca să primească nici o desdaunare, fără vr'o satisfacție, fără ca făptuitorii să fie pedepsiți. (Strigăte: Au fost pedepsiți).

Nagy György: Bani le trebue, nu satisfacție!

Iuliu Maniu: Pentru oricare trupă e responsabil cineva. Dacă erarul nu vrea să despăgubească pe oameni, poftiți și luați la răspundere pe dl maior, pe dl căpitan, să răspundă el, pentru trupa care stă la ordinele lor. Rog pe dl ministru să binevoiască a depune pe biroul camerii toate actele investigației.

Jekelfalussy: Bucuros!

Maniu: Pentru ca fiecare membru al camerii să se convingă, ce investigatie s'a ținut, pentru că nu se poate, ca într'o cauză de acestea să se construiască. pe baze de informații unilaterale. starea lucrurilor. Pe de o parte stă adecă publicul lovit, pe de alta domnii ofițeri, armata. Acum on. tribunal militar, primește de bani buni ceeace aduc în apărarea lor domnii ofițeri și soldații. Asta nu corespunde spiritului justiției nici civile nici militare. *Eu deci pe lângă cea mai adâncă expresie a durerii ce o simt, că s'a putut întâmpla un caz ca acesta și că s'a putut da un așa răspuns în parlament, declar că nu iau răspunsul la cunoștință.*

După ce ministrul de honvezi repetă ce a mai zis, iar dl Maniu mai accentuiază responsabilitatea celor ce au luat parte la tumult, *camera ia răspunsul ministrului Jekelfalussy la cunoștință.*

Desbaterea proiectelor de recruți.

In dieta din Budapesta continuă desbaterea proiectelor de recruți. In ședința de ieri au luat cuvântul deputatul naționalist *Suciu* și deputatul democrat *Brody*, care a vorbit până la finea ședinței, ocupându-se în mod amănunțit cu reforma codului penal militar.

In ședința din 17 l. c., a luat cuvântul, precum am anunțat, deputatul C. *Brediceanu*, care neavând încredere în guvern, a respins proiectul. D-l Brediceanu a zis între altele următoarele:

»Nu trebue ca în armată să prindă rădăcini răul obiceiu de a se *da preferință soldaților de o anumită naționalitate*. Armata e a patriei, deci a tuturor. Toți fiii patriei, fără deosebire de naționalitate și religie, trebue să o servească, dar iarăși toți au dreptul să beneficieze de scutul, precum și de carierele pe cari ea le deschide. D-l ministru de honvezi ar face bine să arate câți dintre fiii naționalităților se împărtășesc de bursele pentru școalele militare? Să arate raportul, în care fiecare dintre acești tineri beneficiază de aceste burse. D-l ministru în raportul seu despre sinuciderile din armată să arate motivele, cari au îndemnat pe soldați să se sinucidă. Aceste date ar da d-lui ministru, ca și opiniei publice, deslușiri surprinzătoare.

»Ministrul de honvezi să intervină ca *să înceteze odată înjurăturile și vorbele urâte*, ca epitetul, cu care de obiceiu sunt întâmpinați soldații români, »büdös«.

»Să intervină ca *politica să fie izgonită cu totul din armată. Să se respecteze legea și datinile strămoșești ale soldaților.* Anul acesta recruți români de confesiune ortodoxă și gr. cat au fost chemați la serviciu tocmai în ziua de Crăciun. Ministrul să intervină ca astfel de lucruri să nu se mai întâmple. Să se respecte sărbătorile tuturor confesiunilor, să nu se ia în deșert sentimentul religios al soldaților, căci religia este baza existenții fiecărui popor, precum și a fiecărui stat«.

Toastul lui D'Annunzio și întărirea flotei austro-ungare.

Poetul italian D'Annunzio a vorbit într'un toast despre *„foarte amara Mare-adriatică"*. Ziarele din Viena au dat importanță politică acestui toast, mai ales că la banchet fusese de față și un ministru italian. Foile din Roma au devenit în urma aceasta nervoase și răspund cam amărât. *„Corriere della Sella«* zice despre fraza folosită de D'Annunzio, că este o plăcere ce a avut'o poetul de a brila cu o metaforă. Spune, că în Italia nu se mai poate mișca azi nici măcar o frunzuță irredentistă fără ca să fie privită în Austria ca de semn de furtună și să se dea alarmă. Cei din Austria știu prea bine, că Italia n'are interes de a provoca inimiciție austriacă și aceasta ar trebui să fie de ajuns. Această foae, ca și altele, cari susțin politica guvernului sunt pentru cultivarea bunelor relațiuni dintre Italia și Austria, înaugurate de miniștrii Aehrenthal și Tittoni.

Mai aspru și mai amărât este limbabagiul foaei din Turin »*Gazetta del' Popolo*«, care din incidentul planurilor de călătorie celor mai nouă ale împăratului *Wilhelm*, scrie un articol foarte vehement în contra Austriei și a Germaniei.

Despre Austria, numita foaie zice, că întărirea armamentelor ei este îndreptată în contra Italiei. Contra Germaniei se plânge, că ea stărue pentru această întărire militară a Austriei. Bunele raporturi ale Italiei cu Anglia și Franța nu le vede cu ochi buni Germania și de aceea aceasta e foarte geloasă și esercită cea mai mare presiune asupra politicei militare, cărela Austria vrând-nevrând i-se închină.

Față cu puternica pregătire de războiu a Austriei și antipatia ei contra Italiei, precum și față cu nelealitatea Germaniei și cu antipatia Angliei contra unei Alianțe cu Italia, acesteia din urmă nu-i rămâne alta decât: 1) să convingă Austria despre politica de pace italiană și 2) de a-și îmbunătăți cu cea mai mare grabă propriul său armament. Astfel tripla alianță, va câștiga în ce privește puterea sa militară, perde însă ori ce fundament moral. *Italia în adevăr nu se află bine în tripla alianță, durere însă, ea nu poate să iasă din ea.*

In înțelesul acesta »Gazetta del' Popolo« atribue călătoriei împăratului Wilhelm în marea mediterană numai atunci însemnătate politică, dacă cu ocaziunea ei împăratul nu se va întâlni cu regele Italiei, deși imprejurările esterioare ar favoriza această întâlnire.

Cronica din afară.

Noul ministru rus al instrucţiei publice. ınul nou a adus schimbări destul de importante printre oamenii de stat, cari diiguesc soarta Rusiei. Ministrul instrucţiei ublice, generalul de Kaufman, a demisioat. In locul său a fost numit senatorul i membrul consiliului de stat d-nul de chwartz care. cu tot numele său german, ste panslavist, ortodox şi mai ales reacionar. Inainte dânsul era în capul instrucıiei în Polonia şi Livonia, unde a urmărit traşnic elementul polonez-german. Din auza tendinţelor lui reacţionare, sunt de ştepţat o mulţime de demisiuni printre rofesorii universitari şi noi protestări din artea studenţilor. In afară de convicţiuile lui politice Schwartz este un savant nsemnat şi un om cinstit. Ca vice-miistru al instrucţiei publice va fi numit ı locul vice-ministrului Ghesasimo, care demisionat împreună cu Kaufmann, ultraeacţionarul senator Pichno.

Complot anarchist în America. Poliţia lin Rio de Janeiro a descoperit un comlot anarchist având de scop a distruge parte din flota americană. Focarul conpiraţiunii se află la Petropolis. Un om numit Fedher, aflător la Petropolis ar fi şeul conspiraţiunii, însă ar fi luând parte i anarhişti străini. Intr'o notă oficială a ;uvernului brasilian se declară că înainte le sosirea flotei americane la Rio s'a primit informaţiuni din Washington şi din Paris după care anarhişti de diferite naionalităţi proiectase un atentat asupra vaelor de răsboiu americane. Poliţia a uat măsuri de pază pentru a împiedeca ıcest atentat. Au fost arestate mai multe ersoane, toate streine.

Intrunirea Dumei. — După o pausă de âteva săptămâni Duma s'a întrunit astăzi n a doua sesiune. Desbaterile acestei seiuni vor fi preocupate de număroase proecte importante.

Chestia trecerei vapoarelor prin Dardanele. După cum se anunţă din Constantiopol, ambasadorii puterilor străine, în ırma instrucţiilor primite din partea guvernelor lor, au trimis o a doua notă ıcurtă identică Porţei cerând răspunsul la ıota identică din Noemvrie 1906 cu privire la trecerea vapoarelor în timpul nopei prin Dardanele.

O întâmpinare.

Dela *Oradea-mare* primim din partea l-lui advocat Dr. Aurel *Lazar* o rectificare privitoare la corespondenţa din Oradeanare, publicată în Nr. 2 al »Gaz. Tr.« din 908 sub titlul »Proces de agitaţie«. In ıceastă corespondenţă se susţine, că d-l Dr. A. Lazar a primit însărcinarea de a fi în rocesul dascălului P. Mihuţa, substitutul l-lui advocat Dr. Ciordaş din Beiuş, dar s'a ndepărtat din Oradea şi n'a predat proesul altui advocat.

Faţă cu aceasta afirmare a amintitei orespondenţe d-l Dr. Lazar declară în întâmpinarea sa din cuvânt în cuvânt următoarele:

»In Nrul de Vineri al preţiosului nostru ziar »Gazeta Transilvaniei« o corespondenţă din Oradea-mare se ocupă şi cu nodesta mea persoană. Nu vreau, să dau ınsă la polemici ziaristice; numai scurt în ıumele adevărului vreau să reflectez la orespondenţa, care raportează despre proesul criminal al învăţătorului P. M.

Declar solemn, că raportul este cât e poate de tendenţios. Pe d-l P. M. nu-l unosc, în procesul amintit n'am fost rugat de fel să-l apăr, cu atât mai vârtos, u cât nici n'a putut să dea faţă cu mine ıflându-mă eu în întreaga săptămână a ertractărei în provincie. — Prin urmare ı'am refuzat — şi chiar voind, n'am putut să refuz apărarea lui, şi nefiind încredinţat nici din altă parte cu aceasta apărare, mi-a fost cu neputinţă, să mă îngriesc de substituire.«

Atâta este ce se referă la obiect. Parea din urmă a întâmpinărei d-lui Dr. A. Lazar nu numai că nu se ţine de obiect, lar e vătămătoare pentru noi, chiar penru redacţiunea noastră, căreia îi bagă ină, că ar fi nutrit prin publicarea corespondenţei amintite, nu ştim ce întrigi şi erte ale dumnealor din Oradea. D-l Lazar u e în drept să ne reproşeze nimic şi ıai puţin primim dela d-sa sfaturi despre um să ne purtăm în viitor faţă cu »corespondenţele din Bihor«. Să răspundă d-sa biectiv, clar şi limpede la observările desre »noua direcţiune«, despre care se face mintire în acea corespondenţă, că ar reprezenta-o d-sa, şi bucuros vom publica, ar să nu ne implice şi pe noi în neînţelegerile de pe acolo, pentru care n'avem ici o înclinare şi pe cari le condamnăm.

ŞTIRILE ZILEI.

— 9 Ianuarie v.

Boboteaza în Lugoş. Ni-se scrie: Una dintre cele mai însemnate serbări bisericeşti din Lugoş este *Boboteaza*, care la Românii grecocatolici se serbează cu pompă extraordinară şi cu asistenţă militară. La această serbare am avut fericirea de a asista ieri. La $9^1/_2$ dim. s'a început serviciul divin în biserica catedrală unită, pontificând Il. Sa Episcopul *Dr. Vasile Hossu*, cu mare asistenţă. Intre preoţii celebranţi am observat şi pe d-l canonic din Blaj *Dr. V. Smigelschi.* Cântările liturgice au fost frumos esecutate de corul mixt bisericesc al catedralei sub conducerea părintelui *I. Jenea.* La cuminecări corul a esecutat o prea frumoasă priceasnă. Biserica a fost ticsită de lume cu atât mai vârtos, că era şi paradă militară, servită din partea regimentului de honvezi din loc, a căruia companie de onoare cu drapel a dat salvele şi a făcut onorurile militare.

La sfârşitul sf. liturgii a fost procesiune la rîul Timişul, unde s'a celebrat sfinţirea apei. Convoiul de preoţi şi credincioşi în frunte cu prapori şi cruci a fost de tot impozant. La Timiş jur imprejur era postată lume imensă fără deosebire de naţionalitate şi confesiune. Bubuiturile de treascuri se întreceau cu salvele companiei de onoare.

Obiceiul de a se scălda cu această ocasiune în apa rece a Timişului, ca un obicei nepotrivit cu spiritul serbării şi periculos chiar pentru sănătate, de astădată la intervenţia poliţiei nu s'a urmat. Lucru foarte cuminte. După sfinţirea apei, procesiunea într'o ordine tot atât de frumoasă s'a retras iarăş în catedrală, unde apoi P. S. Sa a botezat pe toţi credincioşii. — Seara P. S. Sa Episcopul a plecat la Roma.

— In sara de Sân-Văsii s'a ţinut o convenire şi un concert al Reuniunei române de cântări din Lugoş, care, după cum am auzit, a succes bine. Raporta nu vă pot despre el, deoarece un domn membru al comitetului a crezut de bine a face şi la învitări personalităţi, neînvitând, — fără ştirea şi învoirea prealabilă a celorlalţi membrii din comitet — pe vre-o 6 colegi ai săi, advocaţi şi cand. de adv. între cari şi pe scriitorul acestor şire. Aceasta ajungând în momentul din urmă la urechile d-lui president al Reuniunei de cântări, d-sa s'a grăbit a-o repara, dar era deja pentru unii — prea târziu. *Z.*

Serbarea Bobotezei în Bucureşti. Ca în toţi anii ziua de 6 Ianuarie, Botezul Domnului, a fost sărbătorită cu mare solemnitate în Bucureşti. In pavilionul anume construit pe cheiul Dâmboviţei s'a celebrat un serviciu religios, de către vicarul mitropoliei, încunjurat de tot clerul bisericesc. Au luat parte la acest serviciu divin, principii Ferdinand şi Carol, d-nii Dim. Sturdza preşed. consiliului, Sp. C. Haret, ministrul instrucţiunei, Ionel Brătianu ministrul de interne, Toma Stelian ministrul de justiţie, preşedinţii corpurilor legiuitoare, deputaţii şi senatorii aflători în Capitală, prefectul poliţiei Capitalei şi prefectul judeţului Ilfov. La aruncarea crucei în apă, bateria de artilerie aşezată în curtea arsenalului a tras 101 salve de tunuri. Trupele din garnizoană, cari se aflau înşirate pe deoparte şi alta a cheiului au dat onorurile cuvenite şi după oficiarea serviciului divin au defilat prin faţa principilor moştenitori. Solemnitatea s'a terminat la orele 11 şi jumătate dimineaţa.

Incendiul dela mănăstirea Sinaia. In noaptea de Duminecă spre Luni s'a iscat un incendiu în una din chiliile călugărilor, aparţinătoare mănăstirei Sinaia. Iată ce i se raportează »Universului« despre acest incendiu:

Iuţeala cu care s'a comunicat focul la principala clădire a mănăstirei, compusă din chiliile călugărilor, a fost uimitoare, focul fiind ajutat şi de un vânt puternic. Opera de salvare a fost considerată dela început zadarnică. Cu toate acestea munca enormă desfăşurată a fost mai presus de ori ce laudă. Este adevărat că din primul moment s'au luat cele mai întinse măsuri, ca focul să nu se întindă. Totuşi peste 20 de chilii cu tot mobilierul şi avutul călugărilor ce le locuiau, împreună şi cu arhiva stareţului, evaluată la suma de 17.000 franci, au fost distruse cu desăvârşire. Din spre ziuă, pe la oarele 5, după ce toată clădirea era distrusă. focul s'a putut localiza. Asupra cauzelor care au pricinuit incendiul nu se poate afirma încă nimic. E probabil însă că incendiul a isbucnit din pricina unui scurt circuit produs de firele electrice, căci mănăstirea era luminată cu electricitate, sau din aprinderea vre-unui coş. Pagubele trec peste 150.000 franci. Mănăstirea este proprietatea Eforiei.

Deputaţi daţi în judecată ca instigatori. Contra deputatului slovac Milan Hodzsa s'au pornit 2 procese pentru atiţare la revoltă, iar contra deputatului slovac Francisc Szkicsák 5 procese, tot pentru aţâtare la revoltă. Comisia de imunitate a dietei a hotărât suspendarea dreptului lor de imunitate.

Pentru muzeul Asociaţiunei. Confirmăm cu mulţămită primirea următoarelor contribuiri întrate, ca rescumpărare a felicitărilor de Anul nou dela P. T. domni: *Transport 646·30.* Mihaiu Jurca, notar Reşinari, (10 cor. din incidentul răposării cumnatului său Clemente Raicu, viceprotopop, Teaca şi 2 cor. ca resc. a felicitărilor de anul nou) la olaltă 12 cor., Eugenia I. Paraschiv n. Mihali, Sassebeş, în memoria neuitaţilor răposaţi: Ioan Paraschiv, fost subjude reg. a fiului său Gregoriu şi a fiicei sale Ana 10 cor., Ilie Moga, paroch Săsciori, 3 cor., Dr. George Gârda, cand. de adv. Făget, 5 cor., Ioan Todorean, paroch Galaţi, 1 cor., Aurel I. Niculescu, Tulgheş, 3 cor., I. Dobrean, paroh Corbu, 3 cor. Total *cor. 683·30* Sibiiu, în 21 Ianuarie 1908. Presidiul Asociaţiunii: *Iosif Sterca-Şuluţiu.*

Sinodul mixt în chestiunea susţinerei şcoalelor din tractul Făgăraşului. Cu privire la corespondenţa publicată sub titlul de mai sus în nrul 2 din anul curent în ziarul nostru, suntem rugaţi a da loc următoarei rectificări: On. redacţiune! Ca modest răspuns la invinuirea îndreptăţită la aparenţă, dar nemeritată, ce se face, neînsemnatei mele persoane, în coloanele mult preţuitului nostru ziar »Gazeta Transilvaniei« Nr. 2, unde se zice că la conferenţa mixtă, ce s'a ţinut în Făgăraş pentru regularea salarelor învăţătoreşti, — n'a participat »*nici chiar învăţătorul din loc*«, îmi permit a vă ruga să publicaţi următoarele: E adevărat, că n'am luat parte la conferenţă, *dar numai din cauză, că n'am fost convocat şi eu în rând cu ceilalţi colegi, ca învăţător*; ba nici ca redactor al foaiei din loc »Ţara Oltului« n'am avut nici o cunoştinţă directă s'au indirectă, cu vorba sau în scris; aşa că Duminecă în presara întrunirei am plecat cu inima liniştită la Sibiiu, unde m'am aflat pe timpul când s'a ţinut conferenţa. Făgăraş, 20 Ianuarie 1908. Ioan *Berescu* înv. şi redactor.

O mare nenorocire s'a întâmplat alaltăeri pe la orele 4 şi jumătate d. a. pe bulevardul Academiei din Bucureşti. Pe când d-na Clara Rabinovici, venind cu o nepoată a sa, fetiţa d-lui Oscar Alpern, voia să traverseze bulevardul spre a se duce acasă, — a fost apucată pe linie de vagonul de tramvai cu Nr. 12 şi strivită în mod oribil. Sărind trecătorii şi sergentul de stradă în ajutor, numita d-nă fu urcată într'o trăsură şi transportată la spitalul Colţea. Când i-se dedeau însă ajutoarele medicale necesare în camere de gardă a spitalului, nenorocita d-nă a încetat din viaţă.

Moarte pricinuită de infecţie. Din Berlin se anunţă că o fiică a milionarului american Torb Richisle, în etate de 17 ani, a încetat eri din viaţă în împrejurări curioase. Fata, care se afla la Berlin pentru continuarea studiilor ei artistice, s'a rănit uşor la buză cu un cuţit, Sâmbătă în timpul mesei. Ea n'a dat nici o importanţă rănei, care s'a infectat însă, cauzându-i moartea.

Cazuri de insolaţie. Din Melbourne (Australia, prov. Victoria) se anunţă că din cauza marilor călduri, se constată număroase cazuri de insolaţiune. In toată provincia Victoria au fost 32 de cazuri de insolaţie.

Mulţămită. Nefiindu-ne cu putinţă a mulţămi în particular tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, cari din incidentul trecerei la cele eterne a iubitului nostru soţ, tată, frate şi socru *Clemente Raicu* s'au grăbit a ne adresa cuvinte de mângăiere, îi rugăm pe calea aceasta să primească adânc simţitele noastre mulţămite. Teacă—Sibiiu—Făgăraş 20 Ianuarie 1908. *Jalnica familie.*

Necrolog. In Cernat a încetat din viaţă în 6 (19) Ianuarie *Marioara I. Tomoşoiu* în etate de 18 ani. Rămăşiţele pământeşti ale neuitatei defuncte s'au ridicat din casele părinteşti Marţi în 8 (21) Ianuarie a. c., la orele 2 p. m. şi s'au depus spre vecinica odihnă în cimiterul gr. or. român din Cernat (Săcele). Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! Pe răposata o deplâng Irimia şi Efrosina Tomoşiu ca părinţi, Irimia Tomoşoiu ca frate, Maria Ardelea ca bunică, Radu Ardelea şi Aneta Groza ca unchiu şi mătuşe.

ULTIME ŞTIRI.

Budapesta, 22 Ianuarie. In continuarea discuţiunei asupra proiectului recruţilor, au vorbit eri în numele partidului naţionalităţilor deputaţii Suciu şi Şt. Pop. *Suciu* a declarat că nu există nici o înţelegere între disidenţi şi deputaţii naţionalişti, şi a protestat cu energie contra unei observaţii a vicepreşedintelui camerei Navay, care a spus că deputaţii naţionalităţilor caută ca de obicei să profite de neînţelegerile din sânul coaliţiunei pentru a pune piedici, activităţii parlamentului. Venind la chestia recruţilor, Suciu a declarat că dacă aspiraţiile naţionale maghiare în ce priveşte armata s'ar realiza, aceasta ar fi un dezastru pentru popor. Oratorul se plânge că proiectul nu prevede că instrucţia soldaţilor să se facă în limba înţeleasă de aceştia, adecă în limba predominantă în fie ce parte a ţărei. Comunitatea limbei s'a menţinut numai în interesul naţiunei şi limbei maghiare. In Austria recruţii sunt instruiţi în limba naţionalităţilor de unde sunt recrutaţi, de aceea şi soldaţii austriaci sunt mai bine instruiţi. Oratorul regretă de asemenea că în şcolile militare ofiţerii nu sunt obligaţi să înveţe şi câte o altă limbă în afară de cea maghiară, pentru a putea fi repartizaţi în localităţile a căror limbă predominantă o cunosc.

Stefan *Popp* declară că respinge proiectul, de oarece n'are nici o încredere în actualul guvern. Oratorul spune că românii fac mari jertfe pentru armată şi e nedrept şi anticultural ca să nu se facă instrucţia soldaţilor români în limba lor. Oratorul se rosteşte în favoarea reducerii serviciului militar la 2 ani. El mai cere sporirea numărului preoţilor români în garnizoanele româneşti şi îşi exprimă dorinţa ca ofiţerii să cunoască limba majorităţei soldaţilor din regimentele la care servesc, pentru ca să se poată înţelege mai bine cu subordonaţii lor.

Budapesta, 22 Ianuarie. In întrunirea de eri a clubului naţionalităţilor, preşedintele Mihali şi dep. Brediceanu au relatat asupra conferinţei de alaltăeri seară a şefilor partidelor, convocată de preşedintele camerei Justh, în chestia revizuirei regulamentului camerei. Ambii deputaţi au declarat că clubul naţionalităţilor trebue să combată cu energie proiectul de revizuire a regulamentului Camerei, deoarece nu e numai vorba de o atingere adusă naţionalităţilor, ci proiectul însemnează o restrângere a libertăţii cuvântului şi prin urmare o nesocotire a constituţiunei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.

Redactor respons.: Victor Branisce.

ANUNCIURI
(Inserţiuni şi recl.)
sunt a se adresa subscrisei administraţiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult se odată se face scădêmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.
Administr. „Gazetei Trans.“

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat sau lunare.